

З М І С Т

МЕТОДОЛОГІЯ І МЕТОДИ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ	4
<i>Дмитренко Т. О.</i> ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ	4
СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА І СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ	10
<i>Клішевич Н. А.</i> СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З ПІДЛІТКАМИ З ДЕЛІНКВЕНТНОЮ ПОВЕДІНКОЮ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 50-х рр. ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТ.	10
<i>Бистрова Ю. О.</i> ПСИХОЛОГІЧНА ТА МОТИВАЦІЙНА ГОТОВНІСТЬ РОЗУМОВО ВІДСТАЛИХ ШКОЛЯРІВ ДО ВИБОРУ ПРОФЕСІЇ ТА ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	17
<i>Гаміна Т. С., Довга Т. Я.</i> ІМІДЖ ОСОБИСТОСТІ ЯК ЗАСІБ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ	22
<i>Шабаєва Н. С.</i> ВПЛИВ АГЕНТІВ СОЦІАЛІЗАЦІЇ НА СТАНОВЛЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖУ	27
<i>Бєлецька І. В., Юрків Я. І.</i> ДІЯЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА В КОНТЕКСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗМІСТОВНОГО ДОЗВІЛЛЯ РОЗУМОВО ВІДСТАЛИХ ДІТЕЙ	31
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА З СІМ'ЄЮ	38
<i>Зубцова Ю. Є.</i> ОБҐРУНТУВАННЯ ЗМІСТУ ТА СОЦІАЛЬНО- ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ШКОЛИ ТА СІМ'Ї З ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНИХ ЯКОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	38
<i>Гончарова Т. В.</i> НАСИЛЬСТВО ДІТЕЙ У СІМ'Ї: УМОВИ, ПРИЧИНИ І ФАКТОРИ ВИНИКНЕННЯ	47
<i>Исраилова Н. А.</i> НИЗКИЙ ВОСПИТАТЕЛЬНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ СЕМЬИ КАК ФАКТОР РИСКА В ФОРМИРОВАНИИ ДЕВИАЦИИ ПОДРОСТКОВ	54
<i>Ігнатенко К. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ-СИРІТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ, У ПРИЙОМНІЙ СІМ'Ї ТА ШКОЛІ	62
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА	
АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ	70
<i>Сидорук І. І.</i> ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ЗЛОВЖИВАННЯ ДІТЬМИ ПСИХОАКТИВНИХ РЕЧОВИН	70
<i>Мальцева О. І.</i> ВПЛИВ МІГРАЦІЙ НА ПРОЦЕС СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ.	77
ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА	82
<i>Ковальчук І. А.</i> МЕТОДИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ	82
<i>Штика Н. О.</i> ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ДІЯЛЬНОСТІ В ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ	88
<i>Краснова Н. П.</i> ТЕХНОЛОГІЇ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ	97
СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ЗА КОРДОНОМ	107
<i>Логвиненко Т. О.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА: ІТАЛІЙСЬКИЙ ДОСВІД	107
<i>Чуракова О. В.</i> ІНСТИТУЦІАЛІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ НАДАННЯ ДОПОМОГИ ЯК ПЕРЕДУМОВА СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В США	114

ДІЯЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА В КОНТЕКСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗМІСТОВНОГО ДОЗВІЛЛЯ РОЗУМОВО ВІДСТАЛИХ ДІТЕЙ

Розвиток соціально-педагогічної роботи в Україні в наш час охарактеризований значними змінами та інноваціями, розвитком і вдосконаленням технологій і професійних підходів у всіх її напрямках, зокрема й у сфері дозвілля, тому що всебічний та вільний розвиток особистості набув статусу не тільки визнаного соціального ідеалу, але й важливої умови становлення суспільства, яке орієнтується на універсальні, гуманістичні та демократичні цінності. Теоретичне осмислення цього процесу є однією з фундаментальних проблем сучасної педагогіки дозвілля. Важливим напрямом її вирішення стає глибоке дослідження вільного часу, його ролі та місця у формуванні та розкритті творчого потенціалу особистості.

У зв'язку з політичними, економічними й соціокультурними змінами, що відбуваються в нашому суспільстві в усіх сферах його життя, значно змінилися зміст та форми культурно-дозвіллевої діяльності, які мають велику силу смислового та емоційного впливу на особистість. Це свідчить про те, що вільний час є домінуючим простором, у якому відбувається фізичний та духовний розвиток дитини, її соціалізація.

Інститутами соціалізації, у межах яких формується особистість, є сім'я, школа, позашкільні заклади, дитячі громадські об'єднання, засоби масової інформації, культурно-просвітницькі заклади сфер вільного часу. Усі вони, безумовно, відіграють значну роль у розвитку особистості.

Також культурно-дозвіллеву діяльність у сучасному світі зараховують до такого вибіркового виду суспільної життєдіяльності, яка є сферою творчої досконалості людини, розвитку її інтелектуальних, духовних сил, постає як необхідна передумова культурного прогресу суспільства в цілому.

Отже, проблема вільного часу дітей хвилює в наш час учених та практиків різних галузей наукового пізнання. Соціальні педагоги, психологи, соціальні працівники вивчають сутність та особливості організації дозвілля дітей, займаються розробкою програм і впровадженням проектів щодо дозвіллевої діяльності. Та все це стосується здорових дітей, і, на жаль, дуже мало приділяють уваги організації дозвілля розумово відсталих дітей. Але ж ці діти є повноправною частиною суспільства і поряд з усіма іншими заслуговують на повноцінне та розвиваючо-організоване дозвілля з урахуванням їх особливостей.

Комплексні дослідження специфічних особливостей дітей з вадами в психічному розвитку показують, що такі діти потребують професійного втручання в усі сфери їх життєдіяльності. Відпочинок дітей, так само як і робочий час, повинен бути правильно організованим, особливо відпочинок «незвичайних» дітей, адже вони, як ніхто, потребують постійного, систематичного й комплексного розвитку.

Останнім часом зросла увага вчених до дозвілля. Це підтверджує збільшення кількості монографій і наукових статей, присвячених розгляду цієї проблеми. Особливо важливими слід назвати ті наукові доробки вчених, що

виконані в межах проблематики: особливостей розвитку особистості у сфері вільного часу (М. Аріарський, В. Кірсанов, В. Піча, О. Сасихов та ін.); сутності й специфіки дозвілля (Н. Путіловська, В. Ручкіна, Т. Сущенко, В. Терський та ін.); організації дозвіллевої діяльності дітей (Є. Акнаєв, Ю. Бабанський, Я. Коменський, В. Кузь, В. Лукманова, А. Макаренко, О. Мелік-Пашаєв, В. Піча, В. Сухомлинський, С. Шацький, К. Ушинський та ін.); раціонального використання вільного часу дітей, визначено критерії культури вільного часу, розроблено нові сучасні форми й методи в культурно-дозвіллевій діяльності (Г. Бочарова, Г. Євсєєва, І. Кон, Д. Махов, А. Мудрик, С. Шмаков та ін.). Саме завдяки їм на зміну монополюваному становищу школи прийшла соціокультурна взаємодія всіх інститутів соціалізації.

Але навіть така професійна та глибока осмисленість і вивченість проблеми вільного часу не дає відповіді на питання організації дозвілля розумово відсталих дітей. Адже такі діти мають настільки специфічні та розрізненні особливості, що соціальний педагог, який організовує дозвілля розумово відсталих дітей, має враховувати особливості фізичного розвитку дитини, розумові здібності, ступінь сприйняття навколишнього світу, ступінь запам'ятовування, рівень уваги, сімейну ситуацію, психічний стан дитини. І це ще не повний перелік тих особливостей, які відокремлюють розумово відсталу дитину від отримання повноцінного всебічно розвиваючого дозвілля. Тому метою нашої статті є розкриття процесу організації соціальним педагогом дозвіллевої діяльності розумово відсталих дітей.

У швидкозмінливому сучасному суспільстві вищій культурологічній освіті належить унікальна роль у збереженні й збільшенні культурних багатств. За останні роки відбулися великі перетворення в системі підготовки фахівців культурно-дозвіллевої діяльності. В основу перетворень покладена нова концепція вищої освіти, що змістила акцент з вузькопрофесійного підходу в підготовці фахівців на особистість людини з урахуванням її різноманітних соціальних якостей і ролі в суспільстві.

Культурно-дозвіллева діяльність являє собою унікальну й неповторну галузь діяльності, що відрізняється і широкою різноманітністю зв'язків з дійсністю, і особливо складністю взаємовідносин компонентів своєї внутрішньої структури. Художньо-творчі й «люди́нотворчі» початки, що тут виникають, приймають дуже нетривкі й складні форми. Крім того, індивідуальний і колективний характер спілкування в процесі діяльності, що визначає необхідність глибоких особистісних контактів фахівця і його суб'єкта, формує узагальнене уявлення про унікальність діяльності фахівця сфери дозвілля.

Важливе значення в цьому плані мають організаторські, творчі, громадські та моральні якості фахівця культурно-дозвіллевої діяльності. Професійна майстерність цього фахівця за своєю природою також унікальна. Вона визначається високим рівнем майстерності художнього й морального впливу на особистість, колектив, великі й малі групи людей в умовах дозвілля. Однак професійна майстерність не може бути сформована в процесі навчання, у студентській аудиторії; тут лише закладають її основи. Професійна майстерність фахівця культурно-дозвіллевої діяльності являє собою сукупність теоретичних знань і практичного досвіду, отриманого внаслідок професійної, часом тривалої діяльності.

Професійна діяльність фахівця культурно-дозвіллевої сфери дуже різноманітна, і як будь-яка діяльність має мотивацію, мету й засоби. Мотиви діяльності, спонукання фахівця культурно-дозвіллевої сфери являють собою складне психологічне явище. Воно зумовлене певними чинниками:

- по-перше, усвідомленням суспільної корисності й значущості своєї праці в розвитку культури, створенні умов для культурного дозвілля людей;
- по-друге, станом творчої задоволеності, радістю успіху й оцінки людей;
- по-третє, психологічними властивостями фахівця; бажанням бути з людьми, вести їх за собою у творчому процесі дозвіллевої діяльності, посідати провідне місце серед людей поза їх трудовою діяльністю, завжди бути перед очима, усвідомлювати себе потрібною людиною.

Мотивація професійної діяльності фахівця не обмежена перерахованим. Але об'єктивність названих мотивів безумовна, тому що один з провідних мотивів діяльності – матеріальна зацікавленість – у цьому випадку зведений до мінімуму.

Гостроту проблеми організації змістовного дозвілля дитини в спецшколі пояснюють тим, що сучасна спецшкола втрачає вплив на цю частину життєдіяльності дитини. Зорієнтована насамперед на те, щоб дати знання, спецшкола, за словами зарубіжного педагога Р. Вінкеля, перетворилася в «безперспективну пустелю, у якій стало безглуздо жити. У ній відчувається дефіцит радості. На заняттях не враховують інтереси й потреби дітей, тому знижується інтерес до знань. Педагогічна авторитарність призводить до виховання пасивної і сліпої покори. Виховують, але не дають діяти самостійно. Привчають підпорядковуватися, а потім вимагають ініціативи» [1].

Спостерігаємо відсутність в спецшколі умов, можливості виявити самого себе, свою індивідуальність, задовільнити потребу в дружбі, спілкуванні, спільних захопленнях, розвагах. Спецшколу сприймають не тільки як зовнішньо зумовлену необхідність і доцільність, а як щось примусове, як «змушеність». Відсутність в спецшколі радості, комфортності, захищеності прирікають на постійне почуття страху, знервованості, депресії. Щоб цього уникнути, соціальний педагог повинен створити умови дітям для дозвіллевої, тобто вільної, діяльності. Він може організувати роботу різноманітних гуртків, які працюватимуть при спецшколі. Соціальний педагог в спецшколі повинен стати й організатором позаурочного часу дітей, проводити тренінги, виховні години, диспути на теми, які є цікавими для дітей. Якщо ж в спецшколі відсутні умови для дозвілев діяльності, немає належної її організації, то активність дітей виникає спонтанно за місцем проживання. Розглядаючи роботу соціального педагога, слід враховувати, що формування особистості, виховання дитини відбувається не тільки в сім'ї, спецшколі, позашкільних закладах, але й на вулиці, серед однолітків. Слід пам'ятати, що і в спецшколі, і в сім'ї дитина перебуває під наглядом, точніше, дотримується правил поведінки. А на вулиці вона належить сама собі, цей некерований процес в її розвитку може бути головним, тому роботу в мікрорайоні слід починати з організації їх вільного часу, розвитку їх задатків. Для цього до певного району, вулиці закріплюється соціальний педагог, який організовує вуличним дітям різні форми дозвілля. Однією з таких форм є гра як засіб розвитку творчої особистості. Специфіка ігрової діяльності в системі соціально-педагогічної роботи полягає в профілактичній, превентивній спрямованості гри як засобу організації змістовного дозвілля. Метою таких ігор може бути і безпосередній розвиток якостей особистості, і демонстрація творчого стану учасників, їх позиції й можливих перспектив розвитку. Співпрацюючи з батьками розумово відсталих дітей, соціальний педагог може організувати екскурсії, походи, прогулянки.

Усе вищесказане стосується не тільки здорових дітей, але й розумово відсталих. Тільки в роботі з такими дітьми соціальний педагог повинен ураху-

вати всі особливості організації їх вільного часу. До таких особливостей необхідно віднести принципи, якими повинен керуватися соціальний педагог:

1) *Принцип добровільності.* Соціальний педагог не повинен силою залучати розумово відсталу дитину до співпраці. Вона має добровільно на це погодитися.

2) *Принцип довіри.* Цей принцип полягає в тому, що соціальний педагог не повинен виражати сумнівів щодо правдивості інформації, яку дає про себе розумово відстала дитина.

3) *Принцип відкритості.* Діти дуже чутливі до неправди, тому соціальному педагогові треба бути відкритим і чесним у спілкуванні з дітьми.

4) *Принцип прийняття цінностей іншої людини.* Принцип урахування інтересів розумово відсталої дитини.

В основу вуличної роботи соціальний педагог має ставити інтереси дітей, ураховувати їх, не порушувати права і свободи.

Робота соціального педагога в літньо-оздоровчих таборах має свої особливості, пов'язані із завданням: покращення здоров'я розумово відсталих дітей, відпочинку й виховання в різноманітній захоплюючій для них діяльності, тобто робота таборів має оптимально поєднувати оздоровлення й відпочинок, працю і спорт.

Важливим фактором у роботі соціального педагога в літньо-оздоровчих таборах є взаєморозуміння між дорослими (педагоги, соціальні педагоги, вожаті) і дітьми. Кожна дитина, яка приїхала до табору, має різне соціальне походження (діти з інтернатів, притулків, дитячих будинків, з багатодітних сімей, із сімей «групи ризику»), попередній досвід спілкування, громадського життя, індивідуальні психолого-педагогічні та фізіологічні особливості, вироблений чи відсутній стереотип поведінки у звичайних і нових чи нетрадиційних умовах життя, стосунках з новими людьми. У такій ситуації педагог, підготовлений заздалегідь, ураховуючи комплектацію груп, має можливість визначити найбільш доцільні форми та методи роботи в кожній конкретній мікрогрупі дітей. При цьому він обов'язково бере до уваги той факт, що в новому оточенні дитині хочеться виявити ті якості характеру, які, на її думку, є найкращими, показати всі можливі здібності, уміння, знання, сили. Це, у свою чергу, спонукає їх до активного спілкування, досить інтенсивно, яскраво розкриваються його особистісні якості. Щодо форм роботи соціального педагога до організації дозвілля, то вони можуть бути різними: спортивні ігри, змагання, походи й екскурсії, ярмарки, конкурси тощо.

Найпоширенішою формою організації дозвілля в літньо-оздоровчих таборах є гра. Вона сприяє розвитку ініціативи й творчості розумово відсталих дітей, виховує в них такі соціальні якості, як колективність, взаємодопомогу. Дітям дуже цікаво проводити ігри саме на природі. Цей факт потрібно враховувати соціальному педагогу, перед якими як перед працівником табору постає завдання посилення позитивної мотивації вихованців при будь-якому рівні спілкування на виховання особистості. За одну зміну в літньо-оздоровчих таборах проходить двадцять-тридцять малих справ (законових, гурткових, масових), під час підготовки до яких дитина може себе розкрити, виявити свої здібності, реалізувати інтереси і вступити в усі види спілкування. Звичайно, це може бути лише за умови професійної підготовки соціального педагога.

Структура діяльності соціального педагога щодо організації вільного часу розумово відсталих дітей повинна включати низку взаємозумовлених компонентів [2].

Діагностична діяльність пов'язана з вивченням індивідуально-психічних особливостей і вихованості розумово відсталих дітей, виявленням і визначенням рівня їхньої загальної освіти й духовності. У зв'язку з цим діагностика індивідуально-психічних особливостей набуває важливого значення в організації змістовного дозвілля. Ще К. Ушинський [3] наголошував: щоб виховувати людину всебічно, насамперед слід знати її всебічно. Безперечно, для цього вихователь повинен досконало володіти технологією й процедурою вивчення індивідуально-психічних особливостей вихованців, умінням ставити обґрунтований діагноз на основі цих досліджень. Отже, він водночас повинен бути психологом-дослідником і мати для цього відповідні навички та вміння. Окрім цього, така робота потребує від нього високих духовних якостей.

Орієнтовно-прогностична діяльність полягає в умінні соціального педагога визначати конкретні цілі, зміст, методику виховної діяльності, передбачити її результати на основі знання рівня індивідуальної підготовленості окремих вихованців, злагодженості та згуртованості колективу. Він спочатку ставить діагноз, а потім визначає конкретні орієнтири для формування й розвитку особистості кожного вихованця й усього колективу в організації змістовного дозвілля.

Конструктивно-проектувальна діяльність передбачає постійне вдосконалення педагогом методики проведення різних виховних заходів з організації змістовного дозвілля. Ця діяльність потребує від соціального педагога психолого-педагогічного мислення, педагогічної спрямованості, ініціативи, творчості, володіння багатим арсеналом організації виховних заходів і глибокими психологічними та педагогічними знаннями.

Організаційна діяльність передбачає вмиле планування виховної роботи й визначення оптимальних шляхів її реалізації, обґрунтованості конкретних заходів. Практичне здійснення конкретних педагогічних заходів передбачає наявність у соціального педагога навичок і вмінь їх проведення, ефективних соціально-педагогічних методик. Ця діяльність потребує досконалої професійної техніки.

Аналітично-оцінююча діяльність полягає в аналізі і власних дій, і дій вихованців, виявленні їхніх позитивних якостей і недоліків, порівнянні отриманих результатів із запланованими тощо. За допомогою аналітично-оцінюючої діяльності відбувається зворотний зв'язок, тобто своєчасно визначаються конкретні результати виховної роботи й вносяться необхідні корективи.

Дослідницько-творча діяльність має на меті пронизувати всі попередні види діяльності та своєчасно наповнювати їх новим змістом. Діяльність побудована на дослідницьких даних, які, з одного боку, стосуються визначення індивідуально-психічних особливостей дітей, їхніх нахилів, життєвих настанов, а з іншого – з'ясування рівня опанування ними знань, навичок і вмінь щодо ефективної організації ними вільного часу.

На основі теоретичного та практичного вивчення проблеми ми розробили рекомендації щодо практичної підготовки соціального педагога з організації вільного часу розумово відсталих дітей:

1. Словесно просто й доступно, без спрощень, переконливо пояснювати складні питання щодо організації дозвілля розумово відсталих дітей.
2. Використовувати паралінгвістичні засоби: міміку – розуміння без слів, виразність; жестикуляцію – створення за допомогою жестів наочних уявлень.
3. Переносити наявну в соціального педагога інформацію в діяльність і у зв'язку з цим адекватно моделювати свою діяльність і діяльність розумово відсталих дітей; постійно вивчати рівень розвитку кожної дитини, виявля-

ти особливості їх різноманітної діяльності, специфіку й ефективність різних виховних заходів.

4. Прищеплювати розумово відсталим дітям необхідні знання, що стосуються виховання в них норм поведінки у вільний час.

5. Доступно й переконливо передавати свої знання розумово відсталим дітям, пояснювати теми, що стосуються вільного часу й дозвілля, відстоювати правильність своїх суджень, допомагати в засвоєнні й застосуванні набутих знань у житті, сформувати високий рівень усвідомлення власної поведінки.

6. Спілкуватися з розумово відсталими дітьми, установлювати з ними дружні стосунки, уміння за виразом обличчя дитини правильно робити висновок про її стан на певний момент, розуміння емоцій, внутрішнього світу й урахування їх в організації змістовного дозвілля.

7. Організувати колектив розумово відсталих дітей на виконання поставлених завдань, показувати особистий приклад, використовувати різноманітні засоби й форми педагогічної роботи з організації вільного часу, стимулювати роботу дітей і надавати їм допомогу, здійснювати внутрішню і зовнішню координацію роботи окремих дітей і колективу, створювати умови для вияву активності, самостійності, ініціативи під час проведення різних заходів з організації дозвілля у вільний час.

8. Добирати матеріал так, щоб він мав виховне спрямування, вибирати такі заходи, які давали б найбільший ефект повідомляти інформацію, доводити, переконувати, використовувати всі можливості навчальних предметів для формування в розумово відсталих дітей правильного розуміння вільного часу та дозвілля.

9. Вивчати особистість розумово відсталої дитини з метою діагностики розвитку й освіченості в аспекті змістовного проведення вільного часу; спостерігати, аналізувати й осмислювати власну роботу, досвід колег та кращих соціальних педагогів з цієї проблеми; корегувати, проводити психолого-педагогічні дослідження; прогнозувати вплив виховних форм, засобів, методів і прийомів на організацію вільного часу розумово відсталих дітей.

10. Визначати конкретні мету й завдання процесу організації вільного часу розумово відсталих дітей, урахувавши вікові та індивідуальні особливості членів колективу; визначати способи досягнення мети; планувати роботу з окремими дітьми; складати план роботи, продумувати зміст; розробляти близьку, середню й далеку мету; висувати й вирішувати завдання організації вільного часу з позицій комплексного підходу; передбачати й заздалегідь планувати взаємини з дітьми, застосовуючи систему контролю й самоконтролю.

Професійна діяльність соціального педагога в роботі з організації вільного часу розумово відсталих дітей повинна підпорядковуватись індивідуальним закономірностям, найхарактернішими з яких є [1]:

- усвідомлення необхідності організації педагогічної діяльності не за наказом, а за внутрішнім бажанням і мотивом;
- уміння брати на себе відповідальність під час виявлення й вирішення важких педагогічних проблем з організації вільного часу;
- висока професійна компетентність, самостійність суджень, оперативність і сміливість щодо прийняття рішень;
- наявність особистої методики, досвіду створення захоплюючої атмосфери, що сприяє формуванню в дітей морально-етичних норм проведення вільного часу;
- здатність до постійного самовдосконалення, творчого пошуку, уміння зазирнути в майбутнє, відшукати нові педагогічні знахідки;

- здатність пов'язувати нові знання з уже набутими.

Таким чином, у сучасних вітчизняних реаліях доцільно розвивати та вдосконалювати знання в галузі такої особливої та специфічної проблеми, як робота з розумово відсталими дітьми, бо через різноманітні обставини їх існування розумово відсталі діти не можуть розвиватися відкрито, повноцінно, усебічно. Це зумовлює значні труднощі в процесі їхньої соціалізації, тому соціальний педагог повинен здійснювати професійне втручання в усі сфери життєдіяльності розумово відсталого дитини, зокрема й у сферу дозвілля.

Представлена стаття не претендує на всебічний розгляд проблеми організації змістовного дозвілля розумово відсталих дітей. Низка аспектів потребує подальших наукових розробок, зокрема програми з організації вільного часу розумово відсталих дітей.

Література

1. **Воловик А. Ф.** Педагогіка досуга : учебник / А. Ф. Воловик, В. А. Воловик. – М. : Флинта : Московск. психол.-соц. ин-т. – 1998. – 218 с.
2. **Бочелюк В. Й.** Дозвіллєзнавство : навч. посіб. / В. Й. Бочелюк, В. В. Бочелюк. – К. : Центр навч. літ-ри, 2006. – 208 с.
3. **Ушинский К. Д.** Собрание сочинений / К. Д. Ушинский. – М. : Изд-во АПН РСФСР, 1950. – Т. 8. – 459 с.

* * *

Белецька І. В., Юрків Я. І. Діяльність соціального педагога в контексті організації змістовного дозвілля розумово відсталих дітей

У статті розкрито діяльність соціального педагога в контексті організації змістовного дозвілля розумово відсталих дітей; розроблено методичні рекомендації щодо практичної підготовки соціального педагога до організації вільного часу розумово відсталих дітей.

Ключові слова: дозвілля, культурно-дозвілєва діяльність, діяльність соціального педагога, розумово відстала дитина.

Белецкая И. В., Юркив Я. И. Деятельность социального педагога в контексте организации содержательного досуга умственно отсталых детей

В статье раскрывается деятельность социального педагога в контексте организации содержательного досуга умственно отсталых детей; разработаны методические рекомендации для практической подготовки социального педагога к организации свободного времени умственно отсталых детей.

Ключевые слова: досуг, культурно-досуговая деятельность, деятельность социального педагога, умственно отсталый ребенок.

Beleckaya I. V., Yurkiv Y. I. Activity of social teacher in the context of organization of rich in content leisure mentally backward children

In the article activity of social teacher opens up in the context of organization of rich in content leisure mentally backward children; methodical recommendations are developed in relation to practical preparation of social teacher to organization of spare time mentally backward children.

Key words: leisure, kul'turno-dozvilleva activity, activity of social teacher, mentally backward child.

Стаття надійшла до редакції 29.06.2010 р.

Прийнято до друку 26.11.2010 р.

Відомості про авторів

Бєлецька І. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Бистрова Ю. О., кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри дефектології та психологічної корекції Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Гончарова Т. В., асистент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Гаміна Т. С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Дмитренко Т. О., доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки Харківської державної академії культури.

Довга Т. Я., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти та соціальної педагогіки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Зубцова Ю. Є., здобувач кафедри проблем керування та соціальної педагогіки Запорізького національного університету.

Ігнатенко К. В., аспірант II курсу, асистент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Ісраїлова Н. А., кандидат філософських наук, керівник відділу Республіканського центру соціальної адаптації дітей (Республіка Узбекистан).

Клішевич Н. А., заступник директора з навчально-методичної роботи Інституту психології та соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка, аспірант лабораторії соціальної педагогіки Інституту проблем виховання НАПН України.

Краснова Н. П., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Ковальчук І. А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Логвиненко Т. О., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної педагогіки та корекційної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Мальцева О. І., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, ВП «Старобільський факультет».

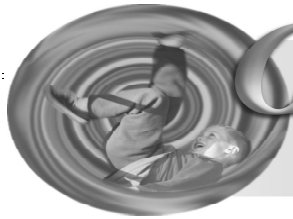
Сидорук І. І., аспірант кафедри соціальної педагогіки Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Чуракова О. В., викладач кафедри романо-германської філології Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського, аспірант лабораторії соціальної педагогіки Інституту проблем виховання НАПН України.

Шабаєва Н. С., асистент кафедри соціальної педагогіки Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Штика Н. О., аспірант Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Юрків Я. І., кандидат педагогічних наук, асистент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Соціальна педагогіка: теорія та практика

Заснований у 2003 році.

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ № 14440-34/11ПР від 14.08.2008 р.
Виходить чотири рази на рік
українською, англійською
та російською мовами.

Журнал внесений
до переліку наукових
фахових видань України
(педагогічні науки).
Постанова президії
ВАК України
від 14 жовтня 2009 р.
№ 1-05/4

Засновник і
видавець —
Державний заклад
«Луганський
національний
університет
імені Тараса Шевченка»

Підписано до друку рішенням Вченої ради
ЛНУ імені Тараса Шевченка (протокол № 4 від 26.11.2010 р.)

Головний редактор: Харченко С. Я.

Редакційна колегія:

Бех І. Д., доктор психологічних наук, академік АПН України;
Ваховський Л. Ц., доктор педагогічних наук;
Зверєва І. Д., доктор педагогічних наук;
Капська А. І., доктор педагогічних наук;
Коваль Л. Г., доктор педагогічних наук (США);
Курило В. С., доктор педагогічних наук, член-кореспондент АПН України;
Лактіонова Г. М., доктор педагогічних наук;
Міщик Л. І., доктор педагогічних наук;
Муравйова-Апостол Е. (Швейцарія);
Песоцька О. П., кандидат педагогічних наук (заступник головного редактора);
Хриков Є. М., доктор педагогічних наук;
Чиж О. Н., доктор педагогічних наук.

РЕДАКЦІЙНІ ВИМОГИ

до оформлення статей для науково-методичного журналу «Соціальна педагогіка: теорія та практика»

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячене означена стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора).

Для оперативного зв'язку редактора з авторами слід супроводжувати статтю відомостями про автора, де повинні бути повністю вказані прізвище, ім'я, по батькові, посада, учений ступінь, учене звання автора, поштова адреса, службовий і (або) домашній телефон.

Стаття подається роздрукованою на папері в одному примірнику з обов'язковим додатком диска, перевіреного на відсутність вірусів. Формат копії файлу — RTF.

Рукопис статті (не більше 15 сторінок) друкується на аркушах формату А4 кеглем 14 гарнітурою Times New Roman. Для підготовки рукопису, як правило, використовується текстовий процесор MS Word 6.0–7.0 (Під Windows 95). Поля: верхнє — 2 см, нижнє — 2 см, лівє — 3 см, правє — 1,5 см. Міжрядковий інтервал — полугорний.

Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний).

Посилання на цитовані джерела подаються у квадратних дужках після цитат. Перша цифра — номер джерела в списку

літератури, що додається до статті, друга — номер сторінки, наприклад: [1, с. 21].

Література й при необхідності примітки подаються в кінці статті після слова «Література» в порядку цитування й оформлюються відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог, що висуваються при оформленні кандидатської або докторської дисертації. Бібліографічні джерела подаються з абзацу; ім'я автора (або перше слово назви) виділяється жирним. Зразок оформлення літератури:

Література

1. Безпалько О. В. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю у територіальній громаді: теоретико-методичні основи : монографія / О. В. Безпалько. — К. : Наук. світ, 2006. — 363 с.

2. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації) / Олександр Анатолійович Стишов. — 2-ге вид., переробл. — К. : Пугач, 2005. — 388 с.

3. Бурдіна С. В. Система підготовки магістрів управління освітою у вищих навчальних закладах США : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.06. «Теорія і методика управління освітою» / С. В. Бурдіна. — Луганськ, 2008. — 20 с.

4. Рижанова А. О. Розвиток соціальної педагогіки в соціокультурному контексті : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.05 / Рижанова Алла Олександрівна. — Луганськ, 2005. — 442 с.

Статтю закінчують 3 анотації обсягом 8 рядків українською, російською та англійською мовами із зазначенням прізвища, імені та по батькові автора, назви статті та ключовими словами (3–5 термінів).

Статті, що не відповідають установленим вимогам оформлення й подання, не розглядаються й не публікуються. Редакція зберігає за собою право на редагування та скорочення статей.

Здано до склад. 26.10.2010 р. Підп. до друку 26.11.2010 р. Формат 60x84 ¹/₈. Папір офсет.
Гарнітура Arial Суг. Друк офсет. Ум. друк. арк. 14,18. Наклад 500 прим. Зам. № 199.

Видавець

Видавництво Державного закладу
«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
вул. Оборонна, 2, м. Луганськ, 91011. Тел./факс: (0642) 58-03-20.
e-mail: alma-mater@list.ru
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3459 від 09.04.2009 р.

Обкладинка надрукована ТОВ «Лугань-Поліграф»
91011, Україна, м. Луганськ, вул. Робоча, 24, т/ф: (0642) 34-76-13, 52-87-94.
Свідоцтво про державу реєстрацію № 100154384.